

Metoda Dobrego Startu

– teoria a praktyka

Alicja Gąsiorowska

Moja przygoda z Metodą Dobrego Startu rozpoczęła się już ponad dwadzieścia lat temu. Wówczas stanowiła ona nowatorską, niekonwencjonalną metodę pracy zarówno z dziećmi zdrowymi, jak i dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Były to moje pierwsze doświadczenia i zarazem fascynacja nią. Przeprowadziłam wtedy zajęcia według typowej konwencji Metody Dobrego Startu.

Metoda Dobrego Startu nosi oryginalną nazwę „Le Bon Départ”, czyli dobry odjazd, odlot, start, i pochodzi z Francji, gdzie opracowana została już w latach czterdziestych. Początkowo metodę tę zastosowano we Francji, Holandii i Szwajcarii, głównie w przedszkolach oraz szkołach specjalnych. Metodę Dobrego Startu na grunt polski przeniósł w latach sześćdziesiątych i opracowała na wzorach francuskich profesor Marta Bogdanowicz. Od tej pory kontynuuje ona pracę nad rozwijaniem jej kolejnych modyfikacji.

Struktura zajęć wg MDS

- I. Zajęcia wprowadzające.
- II. Zajęcia właściwe:
 - ćwiczenia ruchowe,
 - ćwiczenia ruchowo-słuchowe,
 - ćwiczenia ruchowo-słuchowo-wzrokowe.
- III. Zajęcia końcowe.

Zajęcia wprowadzające

Podczas zajęć wprowadzających dzieci koncentrują uwagę na rozpoczynających się ćwiczeniach, usprawniając niektóre funkcje psychomotoryczne, głównie językowe, motorykę oraz orientację w schemacie¹ ciała i przestrzeni.

Zaczynamy od ćwiczeń na koncentrację uwagi i orientacji w schemacie ciała i przestrzeni. Na-

stępnie dzieci uczą się nowej piosenki, która będzie towarzyszyła dalszym zajęciom. Wykorzystując tekst piosenki, rozwijamy u dzieci kompetencję językową na trzech płaszczyznach: fonologicznej, syntaktycznej i semantycznej.

Zajęcia właściwe

Zajęcia właściwe rozpoczynamy od ćwiczeń ruchowych. Jest to zabawa nawiązująca do treści piosenki. Podczas ćwiczeń ruchowo-słuchowych dzieci, śpiewając piosenkę, wystukują jej rytm na woreczkach z grochem, wałeczkach z sypkim materiałem, bębenku itp.

Ćwiczenia ruchowo-słuchowo-wzrokowe uczą wykonywać wzór w rytm jednocześnie śpiewanej piosenki. Kolejne etapy tego ćwiczenia są następujące:

1. Demonstracja wzoru i sposobu wykonania ćwiczenia;
2. Uczenie się polisensoryczne;
3. Reprodukowanie wzoru:
 - całą ręką – w powietrzu, najpierw w obecności wzoru, potem z pamięci,
 - palcem na stole, na podłodze, na tackach z kaszą,
 - kredą, węglem rysunkowym, kredką woskową, ołówkiem, mazakiem, pędzlem, długopisem – na tabliczkach, papierze, w liniaturze zeszytu.

Zajęcia końcowe

Na zakończenie przeprowadzamy krótkie ćwiczenia relaksacyjne, zabawy wyciszające oraz ćwiczenia oddechowe i usprawniające narządy mowy.

Początkowo moje zajęcia prowadzone MDS przebiegały ściśle wg scenariuszy znajdujących się w książkach autorstwa prof. M. Bogdanowicz, tj.: „Piosenki do rysowania”, „Piosenki i znaki” oraz „Od piosenki do literki”. Moje kolejne doświadczenia w pracy z dziećmi pozwoliły mi na

¹ To sformułowanie właściwe dla MDS – przyp. red.

stosowanie zmodyfikowanych ćwiczeń wg MDS. Przedstawię je w opracowanym i zrealizowanym przeze mnie scenariuszu zajęć w grupie 5–6-latków:

Temat zajęć: „W krainie znaków”

– ćwiczenia ruchowo-słuchowo-wzrokowe według Metody Dobrego Startu

Cele ogólne:

- rozwijanie percepcji słuchowo-wzrokowo-ruchowej,
- przygotowanie dziecka do podjęcia nauki w szkole.

Cele operacyjne:

Dziecko

- potrafi pisać po wzorze, śpiewając jednocześnie piosenkę,
- rysuje na tackach z kaszą wielokrotnie po tym samym wzorze,
- umie wystukać rytm piosenki na woreczkach,
- zna treść wierszyków o poznanych literach, cyfrach i szlaczkach recytowanych i śpiewanych oraz rysowanych wierszyków,
- potrafi napisać wzór litery na podstawie podanego tekstu,
- umie umiejętnie współpracować w grupie, przestrzegając ustalonych reguł zabawy.

Metody pracy:

- zmodyfikowane (w części) elementy Metody Dobrego Startu,
- elementy Metody Ruchu Rozwijającego Weroniki Sherborne,
- elementy Metody Kinezylogii Edukacyjnej,
- elementy Mobilnej Rekreacji Muzycznej.

Forma pracy:

- praca z całą grupą,
- praca w zespołach,
- praca indywidualna.

Pomoce dydaktyczne:

- tacka z kaszą,
- woreczki w trzech kolorach,
- kredki, flamastry, kreda,
- wzory „liter pisanych” wraz z rysunkami od A do Z,
- wzory cyfr z zaznaczonym kierunkiem pisania,
- muzyka relaksacyjna – płyty CD,
- kasetka magnetofonowa z nagraniem piosenki „Pingwin”,
- cyfry (z tworzywa) z zadaniami do wykonania przez dzieci: „W krainie liter”, „W krainie cyfr”, „Szlaczkowo i Wierszykowo”,
- koperty w 5 kolorach,
- kolorowe plansze z alfabetem obrazkowym,
- wzory cyfr 1–9,
- harmonijka ustna,

Reprodukowanie wzoru pędzlem.

Reprodukowanie wzoru na tackach z kaszą.

Wystukiwanie rytmu piosenki na woreczkach z grochem.

- litery, przezroczysty pojemnik,
- pałeczka,
- kartki z zadaniami,
- wzory liter wyklejone ryżem, wstążką, tasiemką i plasteliną.

Przebieg zajęć:

1. Zajęcia wprowadzające

- Przywitanie piosenką „Wesoło nam”,
- Zabawa „Pokaż proszę”: orientacja w przestrzeni,

- „Energetyzujące” ziewanie, zakładanie kaptura myśliciela,
- Zabawa przy piosence „Pingwin”, kierunki (przód, tył, prawa, lewa)
- Zapowiedź ciekawej zabawy „W krainie znaków” osnuta nutką tajemniczości (ustalenie reguł zabawy – gromadzenie zaczarowanych liter, zaproponowanie dalszej części zajęcia).
- Zagadka „Opowiadają, choć ust nie mają, wszystkie wyrazy się z nich składają” (rozwiązanie: litery).
- Ćwiczenia gramatyczne:
 - „Do czego służą litery?”
 - „Co by było, gdyby nie było liter?” i w związku z tym nie moglibyśmy pisać i czytać,
 - „Co potraficie robić z literami?” (śpiewać), „Jaka jest Wasza ulubiona litera śpiewana?” (przypuszczam, że „k”).
- Ćwiczenia słuchu fonemowego:
 - O czym opowiada piosenka „Komary”?
 - podział wyrazów: komar, komarowe, kalosze, kochany komarku... na sylaby, głoski (zgodnie z ustaloną zasadą: spółgłoski klaszczemy w górze, samogłoski – uderzamy w kolana).

2. Ćwiczenia ruchowe

- Śpiewanie piosenki „Komary” i inscenizowanej przez dzieci (wybór Pana Komara i Pani Komarowej).

3. Ćwiczenia ruchowo-słuchowe (zapowiedź niespodzianek znajdujących się za poszczególnymi cyframi)

- Nauczycielka odczytuje zadanie (cyfra 1) z Krainy Liter: rytmiczne śpiewanie liter (z akcentem ruchu: s, r, l, c),
- Praca przy stolikach:
 - Cyfra nr 2: w Krainie Cyfr,
 - Wystukanie rytmów na woreczkach pięścią, dłonią, palcami 3, 8, 9.

4. Ćwiczenia ruchowo-słuchowo-wzrokowe

- Cyfra nr 3: w Krainie „Szlaczkowo”, „Wierszykowo”:
 - pisanie na tackach z kaszą szlaczeków recytowanych i śpiewanych oraz wierszyków rysowanych („Płynie Wisła”, „Krasnoludki”, „Kurczątko”, „Kózka”).
- Zadania dla zespołów (koperty w 5 kolorach):
 - pisanie po wzorze liter z alfabetu: f, h, l,
 - pisanie po wzorze cyfr (w określonym kierunku): 5, 7.
- Cyfra nr 4:
 - dyrygowanie orkiestrą wg zaszyfrowanego wzoru: 4, b, i, j, o.

5. Zajęcia końcowe

- Zagadki „jaka to litera?”

- rozpoznawanie liter pokrytych ryżem, plasteliną, wstążką lub tasiemką po dotyku (z zamkniętymi oczami),
- Zabawa przy muzyce relaksacyjnej:
 - pisanie na plecach zgodnie z sugestią nauczyciela „Pisanie na plecach” – liter, cyfr, wierszyków i szlaczeków.

6. Praca indywidualna

- Rysowanie litery na podstawie tekstu piosenki, tworzenie ilustracji do litery śpiewanej.

7. „Koncert życzeń”

- Dziecko chętnie śpiewa na życzenie literę bądź cyfrę śpiewaną.

8. Zakończenie zajęć

- Przeliczenie zdobytych przez dzieci czarodziej-skich literek.
- Układanie z tych literek wyrazów.

W nawiązaniu do scenariusza zajęć chciałabym szczególnie zainteresować zabawami: „W Szlaczkowicie”, „W Wierszykowicie”, „W Cyferkowicie” i „W Literkowicie”. Zabawy te polegają na rysowaniu szlaczeków, wierszyków, cyfr bądź liter – recytowanych bądź śpiewanych: w powietrzu, na podłodze, na stole, na tackach z kaszą, na plecach partnera lub na kartkach: kredką, farbą, węglem, długopisem, ołówkiem itp.

Na uwagę zasługuje również „Zabawa w dyrygenta”. Wykorzystuję w niej alfabet, cyfry, szlaczki oraz wierszyki rysowane lub śpiewane.

Do doskonałą formą ewaluacji jest również tworzenie ilustracji np. do litery czy cyfry śpiewanej lub recytowanej.

Bibliografia

1. Bogdanowicz M. *Lewa ręka rysuje i pisze* (cz. 1, 2, 3), Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2004.
2. Bogdanowicz M. *Metoda Dobrego Startu*, WSiP, Warszawa 2004.
3. Bogdanowicz M., Barańska M., Jakacka E. *Metoda Dobrego Startu. Od piosenki do literki* (cz. 1 i 2), Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2005.
4. Bogdanowicz M., Barańska M., Jakacka E., Szlagowska D. *Piosenki do rysowania. Metoda Dobrego Startu*, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2006.
5. Bogdanowicz M. *Przygotowanie do nauki pisania. Ćwiczenia grafomotoryczne według Hany Tymichowej*. Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 1997.

Autorka jest nauczycielką w Miejskim Przedszkolu nr 4 z oddziałami integracyjnymi w Ciechanowie
